

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas įtraukiojo ugdymo kontekste: ar galime užtikrinti švietimo pagalbos kokybę visiems?

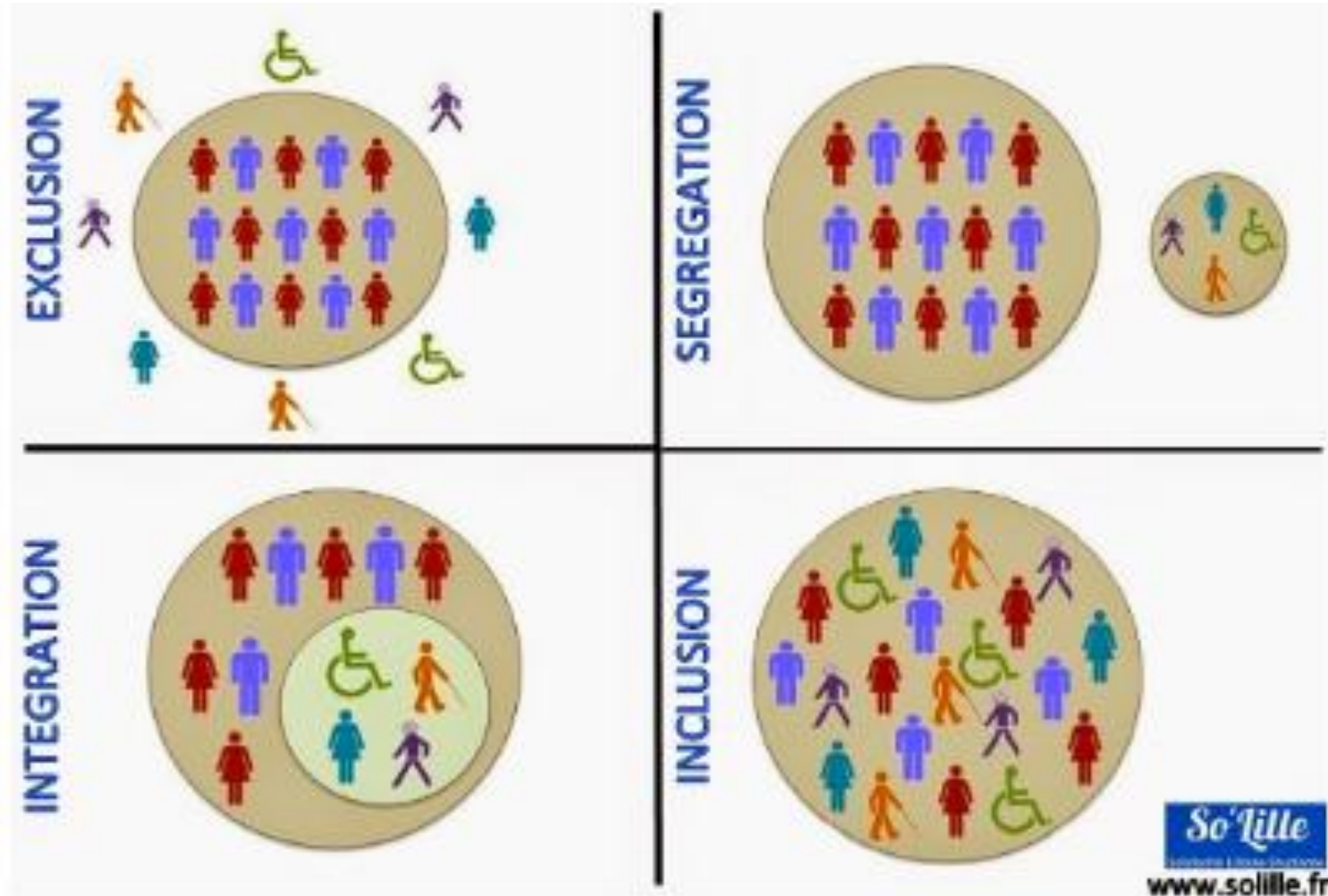
Daiva Vaišnorienė

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos

Švietimo pagalbos skyriaus patarėja

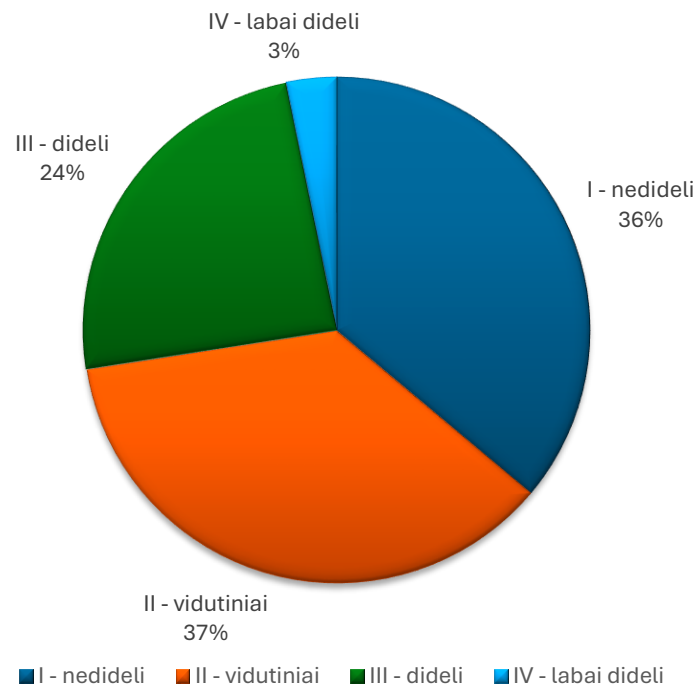
Siekama esminio pokyčio – nuo atskirties link įtraukties
(Unesco darnaus vystymosi strategijos 4 uždavinys, JT konvencijos
nuostatos, šalies švietimo įstatymas):

ŠMSM

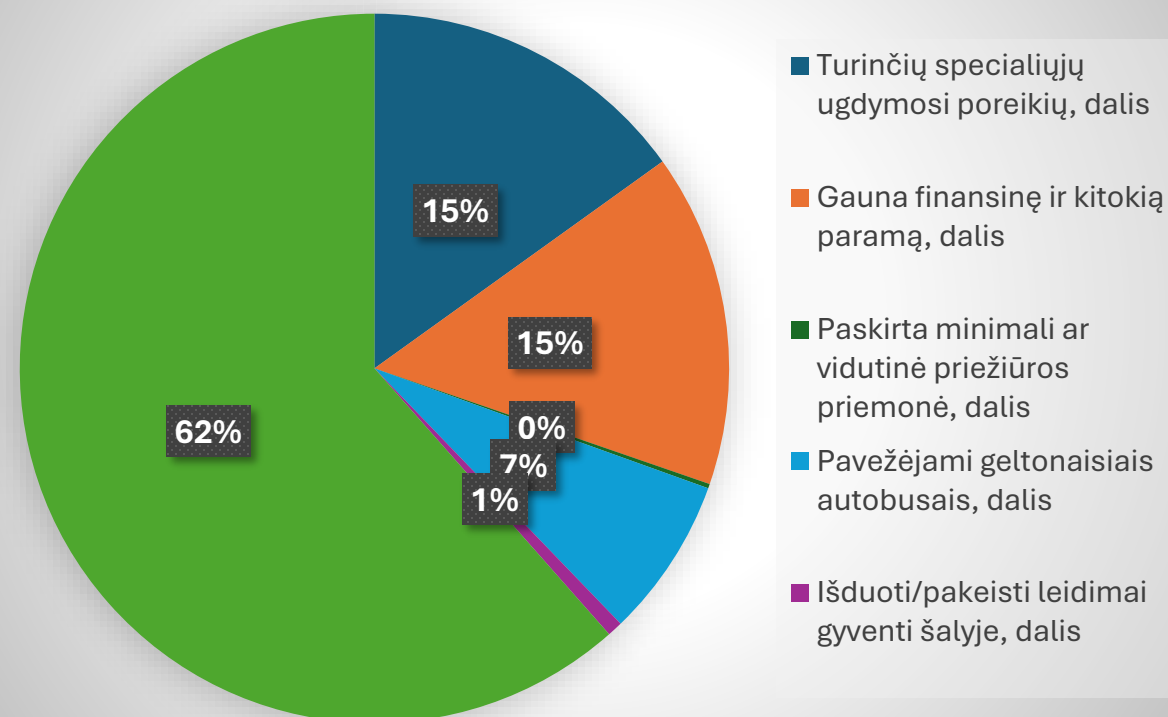

Mokinių įvairovė

Mokinių su SUP pasiskirstymas pagal ugdymosi poreikių lygį (2025 m. pagal ŠVIS)

Kitos priežastys

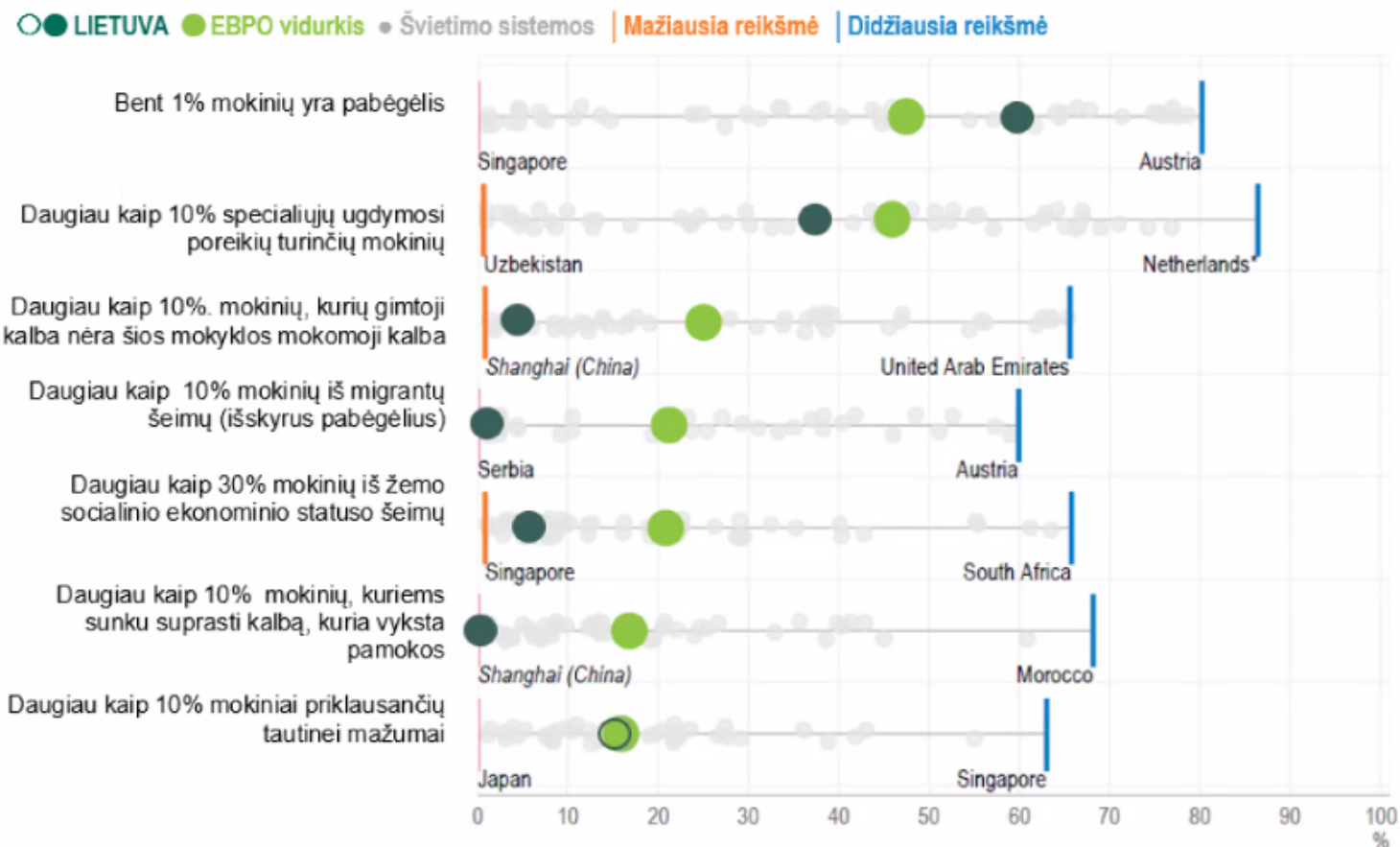
Mokymas šiandieniniame pasaulyje

Šiandienos mokykla darosi vis įvairesnė

Iš Tarptautinio
TALIS2024 tyrimo
rezultatų pristatymo

Lietuvoje mokytojų, dirbančių mokyklose, kuriose mokosi:

- daugiau kaip 10 proc. specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių – **38 proc.**, 2018 m. buvo 24 proc. (EBPO 30 proc. ir 45 proc.)
- bent 1 proc. mokinių yra pabėgėlis* – **60 proc.** (EBPO 47 proc.). 2018 m. Lietuvoje buvo 2,2 proc.
- daugiau kaip 10 proc. mokinių priklausančių tautinei mažumai – **15 proc.** (EBPO – 16 proc.)
- daugiau kaip 30 proc. mokinių iš žemo socialinio ekonominio statuso šeimų - **7 proc.** (EBPO 21 proc.)
- daugiau kaip 10% mokinių, kurių gimtoji kalba nėra šios mokyklos mokomoji kalba – **4 proc.**
- daugiau kaip 10 proc. mokinių iš migrantų šeimų – **2 proc.** (EBPO – 16 proc.)

Įtrauktis švietime – tai švietimo filosofija, grindžiama visų vaikų teise mokytis kartu, nepriklausomai nuo jų gebėjimų, poreikių ar socialinės padėties

Įtraukties švietime įgyvendinimas priklauso nuo efektyvaus **bendradarbiavimo**.

Klausimas:

Ar dabartinis institucijų tinklas (mokykla, PPT, savivaldybė, socialinės ir sveikatos priežiūros įstaigos, NVO, šeima) užtikrina švietimo pagalbos kokybę visiems vaikams?

Kas yra švietimo
pagalbos kokybė?

Dokumentuose apibrėžimo nėra.

Pagal Chat GPD : Švietimo pagalbos kokybė

– tai pagalbos proceso **veiksmingumas, prieinamumas, nuoseklumas ir atitikimas vaiko poreikiams**, siekiant užtikrinti sėkmingą jo ugdymą(si) ir emocinę gerovę.

Paprasčiau tariant

– kokybiška švietimo pagalba yra ta, kuri **realiai padeda vaikui pasiekti mokymosi tikslų ir geriau jaustis mokykloje.**

Švietimo pagalbos kokybės aspektai

Remiantis LR Švietimo įstatymu, Švietimo pagalbos teikimo tvarkos aprašu (2022 m.) ir švietimo tyrėjų (pvz., R. Želvys, J. Ruškus) darbais, kokybę galima apibūdinti pagal kelis pagrindinius kriterijus:

Aspektas

Ką reiškia praktiškai

Prieinamumas

Pagalba pasiekama visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, socialinės padėties ar poreikių.

Tinkamumas (atitiktis poreikiams)

Pagalba teikiama atsižvelgiant į individualius vaiko gebėjimus, mokymosi sunkumus ir emocinę būklę.

Kompetencija

Pagalbą teikia kvalifikuoti specialistai (psichologai, logopedai, specialieji pedagogai, socialiniai pedagogai).

Laikiškumas

Pagalba suteikiama laiku – nelaukiant, kol problemos taps rimtos.

Koordinavimas ir tęstinumas

Pagalba planuojama nuosekliai, įtraukiant kelias institucijas ir užtikrinant jos tęstinumą.

Rezultatyvumas

Vertinama pagal tai, ar gerėja vaiko mokymosi rezultatai, savijauta, motyvacija.

Bendradarbiavimas

Specialistai, mokytojai ir šeima veikia kartu, siekdami bendro tikslo – vaiko gerovės.

Pokyčiai 2020–2025 m. didinant pagalbos prieinamumą

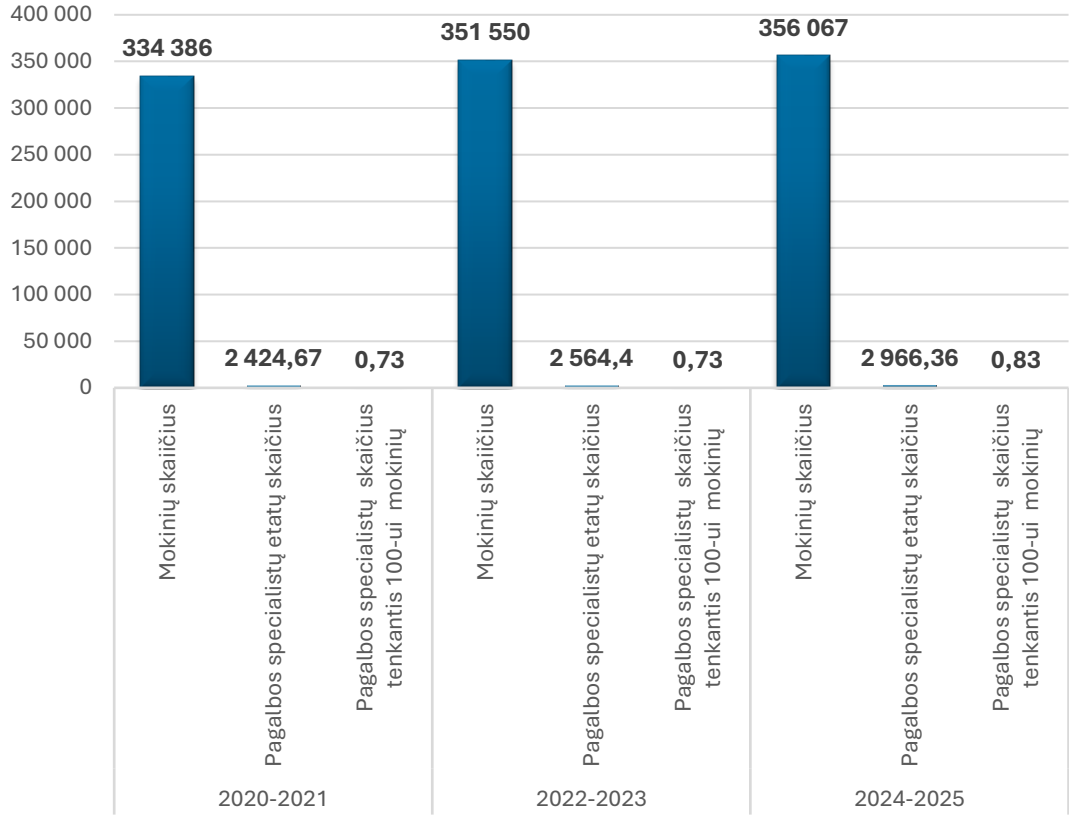
Pagalba labiau prieinama
mažosiose savivaldybėse 100
mokinių vienas pagalbos
specialistas (2020 -0,81, o 2025 m.
– 1 spec. 100 mokinių).

Mažiausiai prieinama miestų
savivaldybėse, bet ir ten gerėja
situacija: 2020 m. – 0,65, o 2025 m.
0,77 pareigybės 100 mokinių.

IŠVADA: pagalbos prieinamumas
nežymiai, bet vis dėlto didėja
didėjant ir mokinių skaičiui.

(ŠVIS duomenimis)

Bendro mokinių skaičiaus ir specialistų
skaičiaus pokyčiai

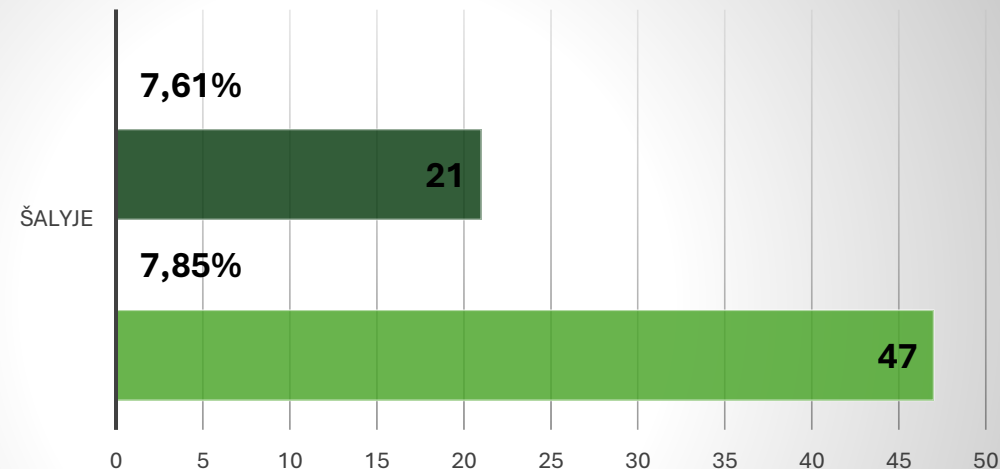
Švietimo pagalbos specialistai BU mokyklose

Šalyje – **875** BU mokyklos.

Iš jų **68 neturi** jokie švietimo pagalbos specialisto.

Maždaug **7,77%** BU mokyklų dalies.

Neturinčių jokie švietimo pagalbos specialisto mokyklų skaičius/dalis (ŠVIS 2024–2025 m. m.)

	Šalyje
■ Mokyklų skaičius Kaimas DalisK	7,61%
■ Mokyklų skaičius Kaimas Neturinčių jokie švietimo pagalbos specialistoK	21
■ Mokyklų skaičius Miestas DalisM	7,85%
■ Mokyklų skaičius Miestas Neturinčių jokie švietimo pagalbos specialistoM	47

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo svarba

- Nė viena institucija negali viena tenkinti visų vaiko poreikių – reikalingas holistinis požiūris
- Mokyklos vaidmuo
- Bendradarbiavimas leidžia užtikrinti ankstyvą pagalbos identifikavimą, teikimą, nuoseklumą ir kokybę.

Pagrindiniai dalyviai ir jų vaidmenys

Institucija	Pagrindinis vaidmuo
Mokykla	Ugdymo proceso organizavimas, švietimo pagalbos teikimas, individualizavimas pagal poreikius,..
PPT (Pedagoginė psichologinė tarnyba)	Vertinimas, konsultacijos, rekomendacijos,..
Savivaldybės švietimo skyrius	Koordinavimas, resursų paskirstymas,....
Sveikatos priežiūros įstaigos	Medicininė pagalba, diagnozės, rekomendacijos mokyklai,...
Socialinės tarnybos	Socialinė parama šeimai, atvejo vadyba,.....
NVO ir bendruomenės organizacijos	Alternatyvūs paramos būdai, papildomi ištekliai,....
Šeima	Patirtys, partneris sprendžiant individualius vaiko poreikius,....

Sėkmingo bendradarbiavimo prielaidos

Aiškūs **bendradarbiavimo susitarimai** ir atsakomybių paskirstymas.

Bendros vertybės ir tikslai – vaiko gerovė kaip centrinis principas.

Reguliarūs **tarpinstituciniai susitikimai** ir atvejų aptarimai.

Profesinis tobulėjimas – mokymai apie įtrauktį ir komandinius darbo metodus.

Duomenų mainų platformos (pvz., vieningi skaitmeniniai įrankiai).

A young child with dark hair, wearing a blue and white horizontally striped long-sleeved shirt, is seated in a wooden chair. The child is leaning forward, interacting with a tablet computer that is lying flat on a dark, possibly black, table. The child's right hand is touching the screen, while their left hand is positioned just below it. The tablet screen displays a colorful, abstract graphic with yellow and orange shapes. The background is softly blurred, showing a wooden cabinet or bookshelf. In the top left corner of the image, there is a solid green rectangular block. The overall lighting is warm and indoor.

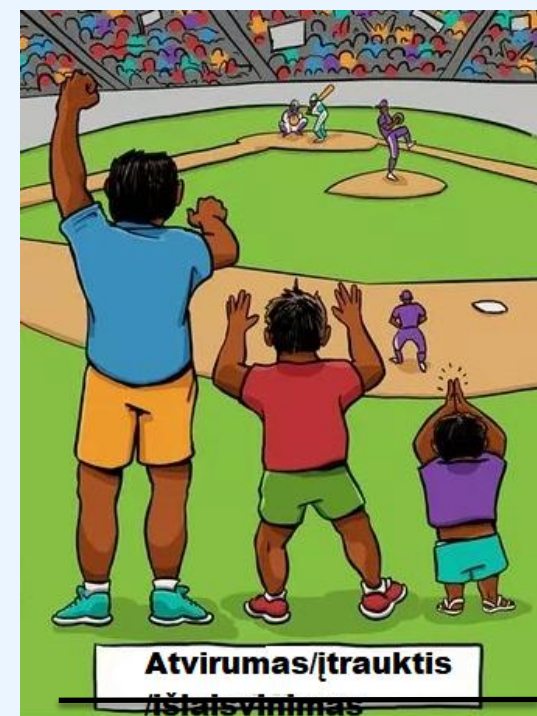
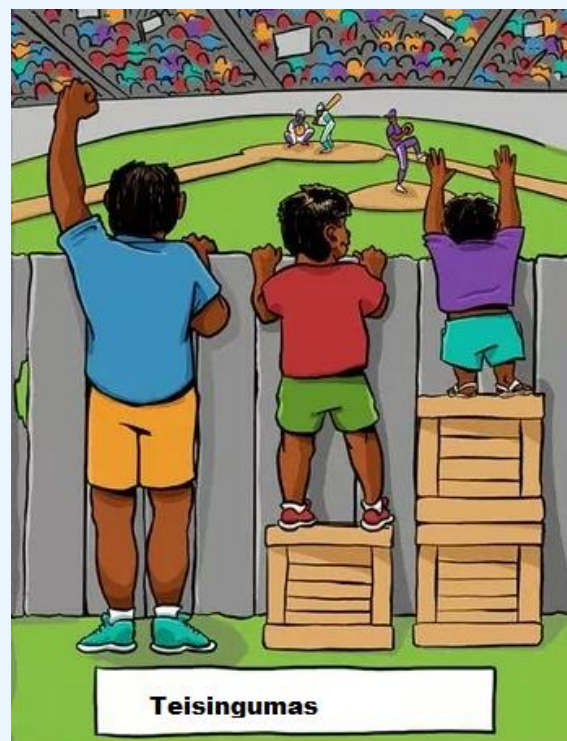
**Nuo mokyklos visiems
link mokyklos
kiekvienam**

Iššūkiai:

- Skirtingų institucijų **veiklos dubliavimas** ar **atsakomybės ribų neapibrėžtumas**.
- Informacijos dalijimosi **trūkumai dėl duomenų apsaugos** ar **komunikacijos kultūros**.
- **Žmogiškųjų išteklių stoka** – specialistų trūkumas (logopedų, psichologų, socialinių pedagogų ir kt.).
- Skirtingas **požiūris į įtrauktį** tarp institucijų darbuotojų.

Link ņtraukties:

Ugdymo įstaigų pasirinkimas:

Ugdymosi poreikiams
atliepti yra skirtingų
paskirčių mokyklos

Mokytojų pasirengimas ir tolesnis mokymasis

Iš Tarptautinio
TALIS2024 tyrimo
rezultatų pristatymo

Mokytojų rengimas

- **79 proc.** mokytojų ir 73 proc. neseniai studijas baigusių mokytojų (mokytojai, kurie pradinę mokytojo kvalifikaciją įgijo ne anksčiau kaip 5 metai iki tyrimo) nurodė, kad apskritai jų mokytojo kvalifikacijos programos **kokybė buvo aukšta** (EBPO – 75 proc.).

Įvadinės veiklos ir mentorystė – labai padidėjo

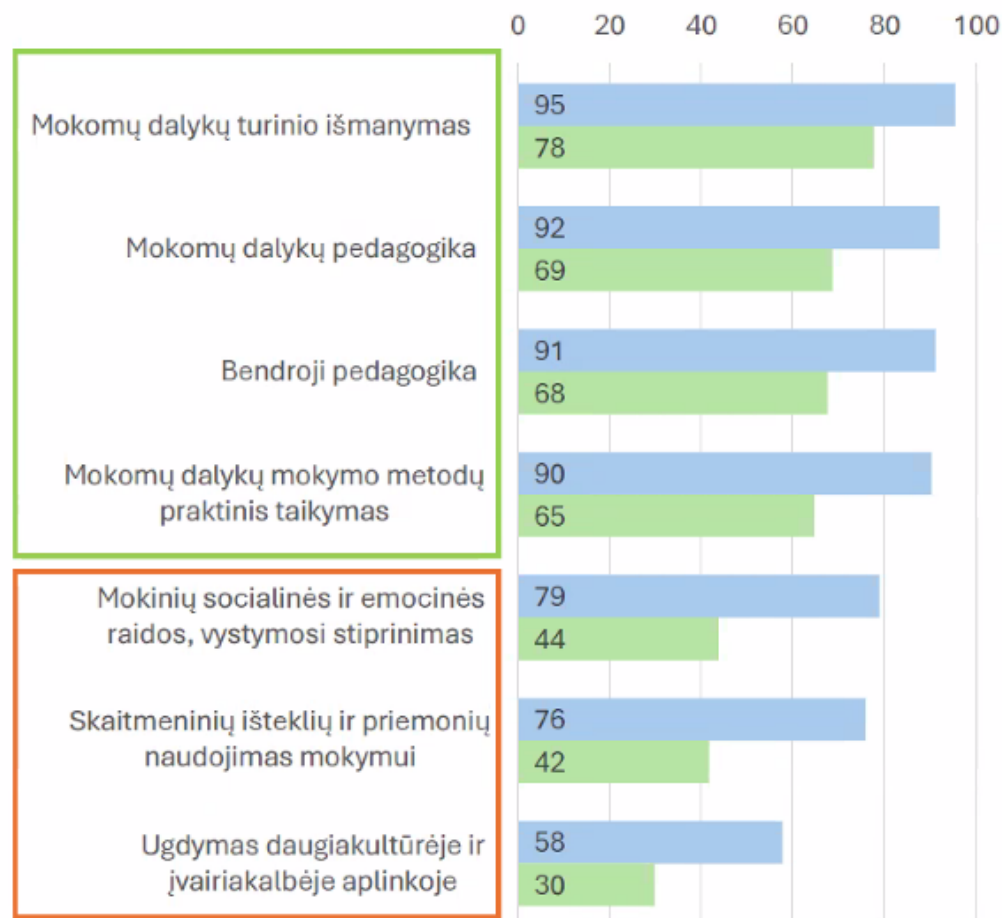
- **59 proc.** pradedančiųjų mokytojų dalyvavo formaliose ar neformaliose įvadinėse veiklose (EBPO 72 proc.). 2018-2024 m. išaugo 35 procentiniais punktais.
- **26 proc.** pradedančiųjų mokytojų turi paskirtą mentorių. 2018-2024 m. – išaugo 17 procentinių punktų

Nuolatinis profesinis mokymasis

- Beveik visi mokytojai per paskutinius 12 mėn. iki tyrimo dalyvavo profesinio mokymosi veiklose
- **54 proc.** nurodė, kad jos turėjo nemažai ar daug teigiamos įtakos jų mokymo praktikai

Įgytas išsilavinimas leidžia jaustis gerai ar labai gerai
pasiruošus šiose srityse (vis mokytojai)

■ Lietuva
■ EBPO

Mokytojų kompetencijų tobulinimas

Iš Tarptautinio
TALIS2024 tyrimo
rezultatų pristatymo

Didelis poreikis (nurodė 27-36 proc. mokytojų):

- ugdymo programos išmanymas
- mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas
- mokinių pasiekimų vertinimas
- Skaitmeninių priemonių ir DI panaudojimas
- Mokinių elgesio valdymas
- Socialinis emocinis ugdymas

Trikdžiai:

- 45 proc. – laiko trūkumas dėl kitų įsipareigojimų ar pareigų
- 42 proc. – profesinio mokymosi užsiėmimai nesiderina su darbo grafiku (2018 m. – 47 proc.)
- 37 proc. – nėra tinkamų profesinio mokymosi pasiūlymų (2018 m. – 43 proc.)
- 36 proc. – mokymosi veiklos per brangios (2018 m. – 54 proc.)

Kokybiško ugdymo užtikrinimas pamokose

Mokytojų pasitikėjimas savo gebėjimais

Iš Tarptautinio
TALIS2024 tyrimo
rezultatų pristatymo

Dauguma nurodė, kad jiems gerai sekasi:

- naudoti įvairius mokymo būdus (Lietuvoje 94 proc., EBPO 84 proc.)
- naudoti įvairius vertinimo būdus, strategijas (Lietuvoje 90 proc., EBPO 80 proc.)
- skatinti mokinius pasitikėti savo jėgomis (Lietuvoje 93 proc., EBPO 85 proc.)
- kontroliuoti netinkamą mokinių elgesį pamokų metu (Lietuvoje 91 proc., EBPO 84 proc.)

mažiau mokytojų nurodė tokias sritis kaip:

- motyvuoti žemos motyvacijos mokinius (Lietuvoje ir EBPO 67 proc.)
- mažinti mokinių pasiekimų skirtumus (Lietuvoje 61 proc., EBPO 59 proc.)

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas

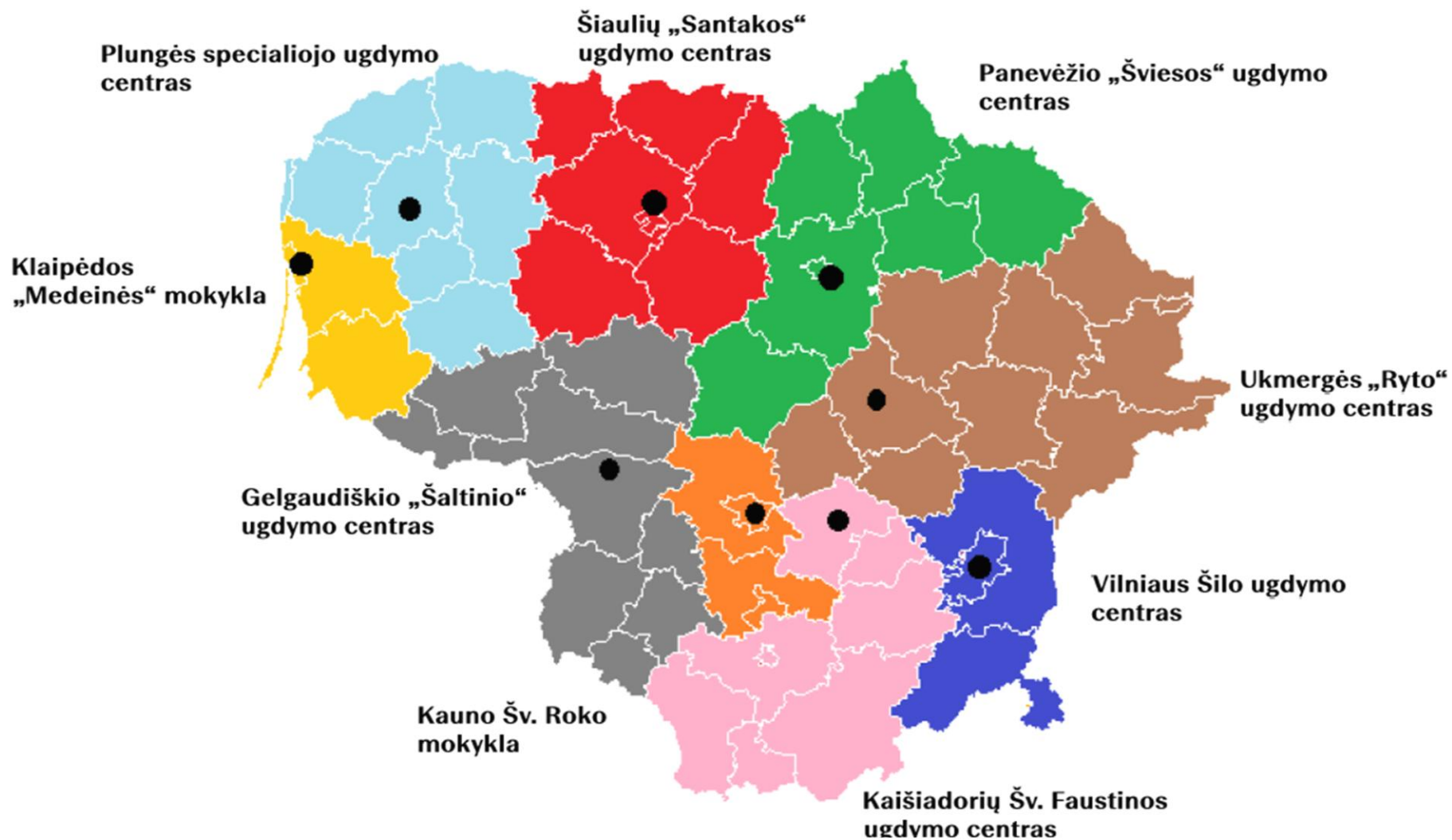
- 63 proc. mokytojų nurodė, kad jie gali kurti mokymosi užduotis, pritaikytas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams (EBPO 62 proc.)
- 86 proc. – bendradarbiauti su kitais specialistais ir darbuotojais, klasėje mokant mokinius, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių (EBPO 72 proc.)

Kultūrinė ir etninė įvairovė

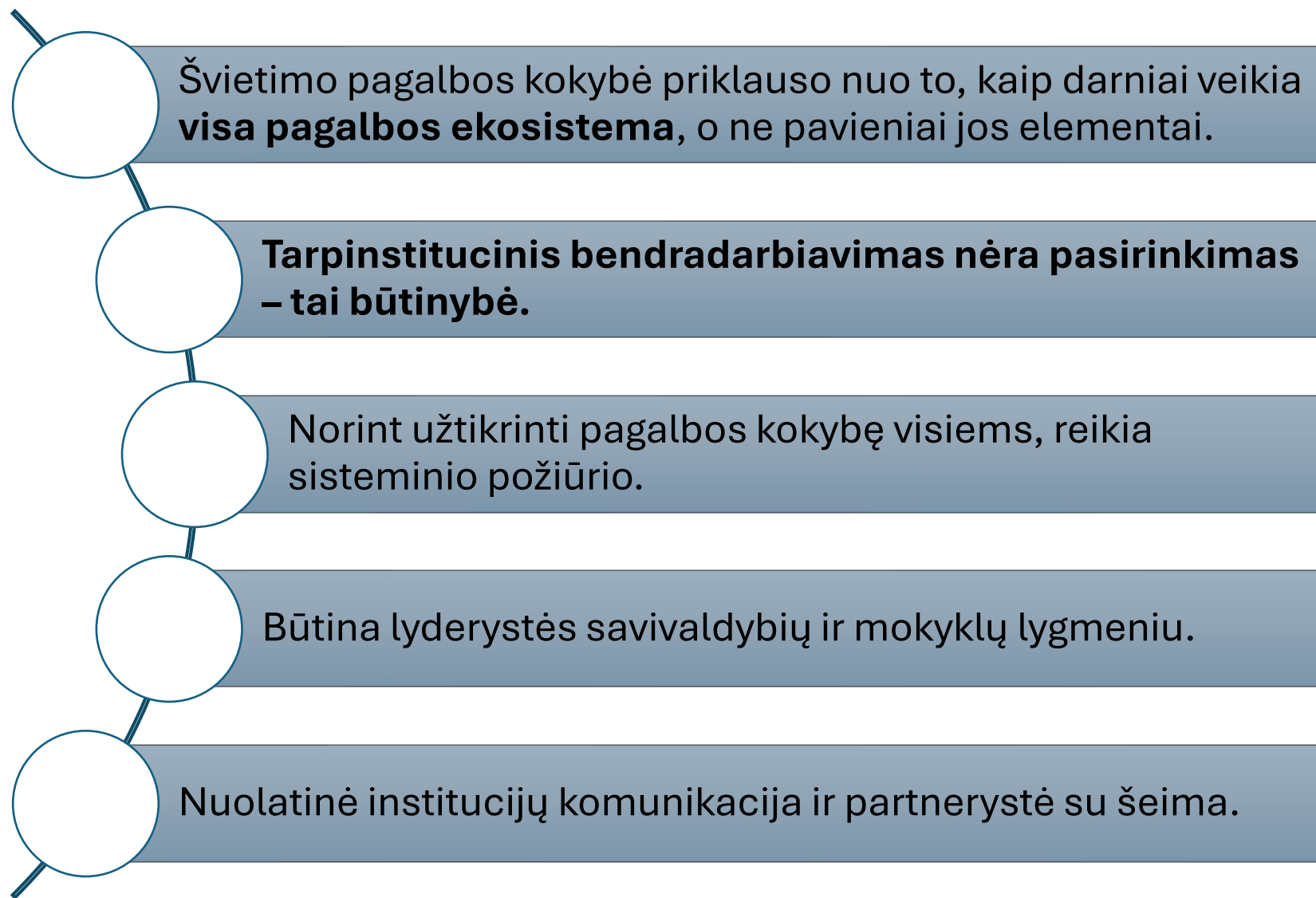
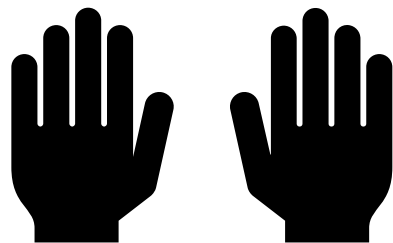
- 73 proc. mokytojų nurodė, kad jie gali pritaikyti savo mokymą prie mokinių kultūrinės įvairovės (EBPO 63 proc.)
- 67 proc. nurodė galintys užtikrinti, kad skirtingos kultūrinės ar etninės kilmės mokiniai turėtų progų ir galėtų dirbti kartu (EBPO 74 proc.).

Regioniniai specialiojo ugdymo centrai

ŠMSM

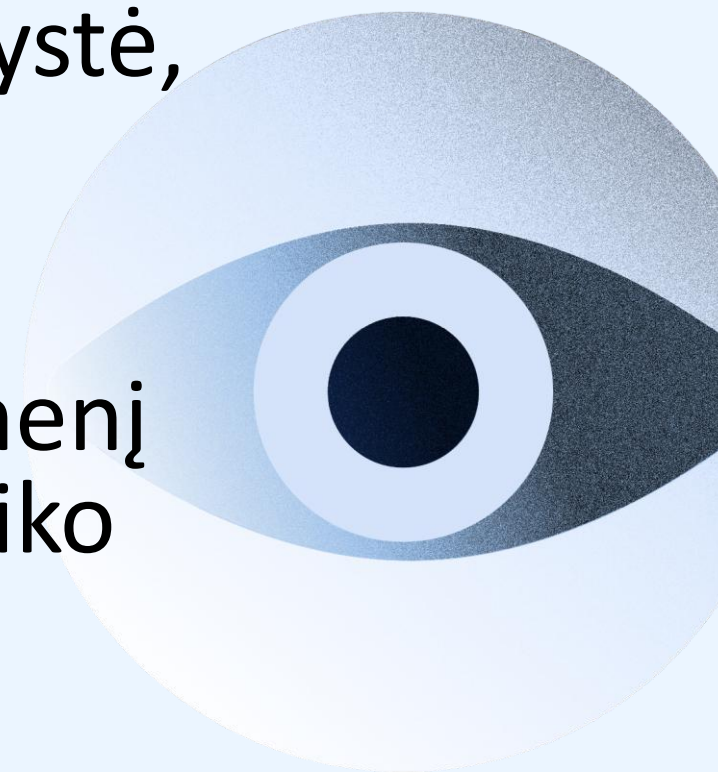

Išvados:

Ar tarp institucijų vyrauja reali partnerystė,
ar tik formalus bendradarbiavimas?

Kaip galėtume sustiprinti šeimos vaidmenį
VGK priimant sprendimus, sudarant vaiko
individualaus ugdymo planą?

Ačiū ir sėkmės!

